

## TRAILER FÖR SOCIALA MEDIER FÄLLD

Vid granskningsnämndens senaste möte var sammanlagt fyra SVT-ärenden uppe till behandling. Ett inslag fälldes för otillbörligt kommersiellt gynnande. Det inslaget var en trailer i SVT Nyheter Stockholm som handlade om SVT Nyheter Stockholm på olika sociala medieplattformar. Övriga ärenden handlade om Plus, inslag om fonder, SVT Nyheter Stockholm, inslag om en rättegång, och SVT Nyheter Skåne, inslag om en rekrytering till kurdisk milis. Samtliga handlade om opartiskhet och saktighet och samtliga friades. Det sistnämnda inslaget kritiserades för en brist i förhållande till kravet på saktighet men friades.

### TRAILER FÖR SOCIALA MEDIER FÄLLDES FÖR OTILLBÖRLIGT GYNNANDE

**FÄLLT: SVT Nyheter Stockholm, SVT1, 2015-12-30, inslag om SVT Nyheter Stockholm på olika sociala medieplattformar; fråga om otillbörligt gynnande. Dnr. 16/00029.**

Inslaget var en trailer med en total längd på cirka 20 sekunder. Bilder på SVT Stockholms konton på Facebook, Twitter och Instagram visades kortvarigt samtidigt som det sades: *"Gilla SVT Nyheter Stockholm på Facebook för att få dina regionala nyheter snabbare." (...)* *"På Twitter ger vi dig senaste nytt." (...)* *"Och häng med oss ut på Instagram."* Redaktionsmiljön och flera av reportrarna syntes i bild. Trailern avslutades med en skylt med texten "Facebook: SVT Nyheter Stockholm, Twitter: @svtstockholm, Instagram: @svtnyheterstockholm". Därefter låg en väl synlig skylt i bakgrunden med hänvisningar till hemsidan och email-adressen: "svt.se/stockholm, stockholm@svt.se". Samtidigt sa programledaren *"Och i tv-rutan är vi tillbaka 19:55. Hoppas ni vill se oss då. Hej så länge!"* I slutet av sändningen visades den ordinarie skylten med namn på ansvarig utgivare, kontaktuppgifter på telefon och email och hänvisning till svt.se/stockholm.

SVT skrev i sitt yttrande bland annat att trailerns syfte var att uppmärksamma att SVT Nyheter Stockholm finns i olika sociala medier. Publiken fick information om hur och var de kan interagera med SVT och andra tittare på olika plattformar, inklusive SVT:s egna. Det eventuella gynnande av enskilda kommersiella sociala nätverk som uppstod uppvägdes enligt SVT:s uppfattning av ett betydande informations- och underhållningsintresse.

En anmälare uppfattade trailern som "en halv minuts reklaminslag för Facebook, Twitter och Instagram" och ansåg att granskningsnämnden bör slå fast var gränsen går när det gäller SR/SVT:s kommunikation kring sociala medier.

Nämnden konstaterade att det måste vara möjligt för programföretagen att vara aktiva på olika plattformar och sociala nätverkssidor och att även hänvisa till dessa i programverksamheten. Men i det här fallet ansåg nämnden att omnämmandet av de olika sociala medieplattformarnas namn i kombination med exponeringen av deras karaktäristiska layouter och uppmaningarna att "gilla" och "hänga med ut" till SVT Stockholms konton gick utöver vad som kan accepteras med hänvisning till informations- och underhållningsintresset. Inslaget strider därför mot bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande. Nämnden kommer att ansöka hos förvaltningsrätten att SVT påföras en avgift på 25 000 kronor.

**Kommentar från SVT Programetik:** Trots att SVT Stockholms trailer inte innehöll några logotyper för de namngivna sociala medierna ansåg alltså nämnden att namnen i kombination med "deras karaktäristiska layouter" och uppmaningarna att "gilla" och "hänga med ut" gjorde att trailern gick över gränsen.

Programetiks tidigare rekommendation att inte uppmana publiken att gå in på eller "gilla oss" på namngivna sociala medieplattformar kvarstår. Däremot kan vi informera på ett neutralt sätt om att vi också finns på sociala medier, helst i kombination med att vi berättar om hur man hittar oss på våra egna plattformar. Vi bör också undvika att visa bilder på hur våra konton i sociala medier ser ut.

## OLYCKLIG TELEGRAM-FORMULERING FRIADES

**FRIAT: SVT Nyheter Stockholm , 2016-01-25, SVT1, kl. 08.40, inslag om en rättegång; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 16/00228.**

Inslaget var ett kort, bildsatt telegram om det rättsliga efterspelet av en granatattack mot en polisbuss i Tumba som skulle inledas senare samma dag.

Den aktuella telegramtexten som sändes kl. 08.40 var

*"Idag inleds rättegången mot den 18-åring som kastade en handgranat mot en polisbuss i Tumba i augusti förra året. De fyra polismännen i bussen klarade sig men flera av dem har drabbats av hörselnedsättningar. Den misstänkte 18-åringen nekar till brott."*

En anmälare invände mot formuleringen och menade att 18-åringen dömdes på förhand trots att detta inte var klarlagt.

I sitt yttrande skrev SVT att nyheten som helhet blev rätt eftersom det av telegrammets andra mening framgick att 18-åringen var misstänkt och ingenting annat. Enligt redaktionen handlade det om en olycklig formulering som slunkit igenom, vilket var uppenbart för publiken. I den fortsatta telegramrapporteringen korrigerades formuleringen.

Granskningsnämnden friade inslaget och konstaterade att nyhetsuppläsaren sa "18-åring som kastade en handgranat" trots att det vid tidpunkten för inslaget inte var klarlagt vem som hade kastat den. Nämnden ansåg dock att det av inslaget i sin helhet framgick att 18-åringen var misstänkt och nekade till brottet, och bedömde inte att det stred mot kraven på opartiskhet och saklighet.

I nämnden fanns dock en skiljaktig mening då två av sex ledamöter istället ville fria med kritik. De konstaterade att *inslaget innebar en brist i förhållandet till kravet på saklighet. Mot bakgrund av att det i inslaget framgick att en rättegång skulle inledas och att 18-åringen var misstänkt samt nekade anser nämnden att bristen inte var så allvarlig att den medför att inslaget strider mot saklighetskravet. Nämnden anser inte heller att det strider mot kravet på opartiskhet.*

## BILD PEKADE INTE UT FONDBOLAG

**FRIAT: Plus, SVT1, 2016-02-11, inslag om fonder; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 16/00495.**

Inslaget handlade om kritik som riktats mot Swedbanks fondbolag Robur om att bolaget vilselett kunder genom att marknadsföra vissa fonder som aktivt förvaltade, när de i själva verket varit passivt förvaltade. I inslaget intervjuades vd:s för Aktiespararna och en företrädare för konsumentskyddsavdelningen Finansinspektionen och även andra fondbolag kommenterades. I

inslaget förekom en miljöbild där det syntes en reklamskylt för ett fondbolag som inte ingick i granskningen.

Inslaget anmäldes av en företrädare för fondbolaget som ansåg att det negativa sammanhanget och att bilden syntes just som frågan " Vilka är de – de som kritiserads" ställdes resulterade i att företaget kunde sammanblandas med de andra bolagen som diskuterades. Särskilt olyckligt var det också, anförde anmälaren, för att företaget alltid ägnat sig åt aktiv förvaltning.

Redaktionen hade inte uppmärksammat innehållet i miljöbilden förrän anmälan kom till redaktionen. Redaktionen ansåg inte att bolaget utpekades med anledning av bilden men beslöt att klippa om inslaget ändå för att undvika missförstånd. Bolaget tillhörde ju inte heller något av de bolag som förekom i programmet. Redaktionen valde också att göra ett förtydligande i nästkommande sändning: "Och Plus gör ett förtydligande angående en bild i förra veckans avsnitt. I programmet som bland annat handlade om ett fondbolag förekom ett annat fondbolags namn i bild i en storstadsmiljö. Detta bolag ingick inte i programmets granskning."

Granskningsnämnden konstaterar att det kritiserade inslaget handlade om kritik som riktats mot Swedbanks fondbolag Robur. Nämnden ansåg att inslaget inte var utformat på ett sådant sätt att något annat fondbolag pekades ut. Nämnden noterar att SVT tagit bort bilden och gjort ett förtydligande, finner inte att inslaget strider mot kravet på opartiskhet och saklighet.

**Kommentar från Programetik:** Så vitt Programetik kan se skulle nämnden ha friat inslaget även om det inte hade gjorts ett förtydligande. Vårt råd är ändå att undvika missförstånd speciellt när det handlar om så allvarlig kritik som i det här fallet. Det visar att SVT tar sakligheten på stort allvar även saklighet i bild.

## FRIAT INSLAG MED KRITISERAD PÅANNONS

**FRIAT MED KRITIK: SVT Nyheter Skåne, SVT1, 2016-01-25, kl. 7.10, 7.40, 8.10, 8.40, 9.10 och 18.30, inslag om en rekrytering till kurdisk milis; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 16/00214.**

Inslagen handlade om att svenska medborgare rekryteras för att strida i kriget i Syrien. Morgonsändningarna var likalydande och påannonserades enligt följande.

*"Grupper i Syrien fortsätter rekrytera unga män från Sverige till att delta i kriget där. Vi har träffat [A] från Skåne som blev lockad och lurad av den kurdiska YPG-milisen."*

I reportaget som följde sa reportern att A hade blivit arbetslös och sökt sig till den kurdiska milisen YPG som hade lovat att man kunde åka dit och jobba humanitärt med barn och kvinnor. Därefter sa reportern att YPG stred hårt mot terrorgruppen IS och att A:s föräldrar försökte stoppa A från att åka genom att få honom att träffa en grupp som arbetar mot rekrytering. Sedan intervjuades en konflikthanteringsspecialist (B) som hade träffat A och arbetade i gruppen mot rekrytering. B sa bland annat att A inte fått rätt information från YPG. Sedan sades följande.

*(Reporter) – Efter tre timmars samtal med gruppen förstod [A] att han blivit lurad av YPG. (A) – De hade gett mig en simpel grundutbildning på några veckor, gett mig instruktioner och sen skickat mig rakt ut i kriget.*

Inslaget som sändes klockan 18.30 påannonserades på likalydande sätt men var lite längre än de tidigare inslagen. I reportaget ändrades reporterns uttalande vid ett tillfälle till följande.

*"Efter tre timmar samtal med gruppen började (A) tvivla på sitt beslut."*

Anmälaren ansåg sammanfattningsvis att inslagen var partiska, ensidiga och innehöll vilseledande uppgifter. Anmälaren kritiserade bl.a att ingen från den utpekade parten YPG fick möjlighet att komma till tals och att (A) aldrig sagt att han blivit lurad av YPG.

SVT skrev i sitt yttrande att syftet med nyheten var att utifrån ett specifikt fall berätta om fenomenet att svenskar ansluter sig eller tänker ansluta sig på något sätt till kriget i Syrien. Det här var inslag där A berättade sin historia. A var en tillfälligt medverkande och han berättade utifrån sitt perspektiv. Det var i sammanhanget också naturligt att intervjua B från projektet Våra Liv. B var också en tillfälligt medverkande.

Den kritik som förekom var inte riktad mot någon enskild person och det finns enligt praxis ett stort utrymme att även kommentera partier utifrån en kritisk infallsvinkel utan att dessa måste bemöta kritiken. Efter att inslaget hade sänts, och reaktioner från tittare mottagits, valde redaktionen ändå att söka YPG för en kommentar. Den 5 april kom, via en svensk representant, en kommentar från YPG som bl.a löd: *"YPG rekryterar inte stridande personal under falska förespeglningar om humanitärt arbete, enligt (C). YPG skickar inte heller någon till fronten utan utbildning, enligt honom."* SVT Nyheter Skåne sände kommentaren i sin sändning klockan 18.30.

Angående sakligheten så ändrade redaktionen i inslagen när den blev varse om att A inte känt sig lurad av YPG så att beskrivningen blev korrekt. Formuleringen i inslagen på morgonen ändrades i sändningen klockan 18.30 samma kväll.

Granskningsnämndens konstaterade i sitt beslut att utgångspunkten för inslagen var A:s berättelse om att han hade känts sig lockad att åka ner och hjälpa den kurdiska milisen YPG. Att ingen representant för YPG medverkade i inslagen medför inte att de strider mot kravet på opartiskhet. Av handlingarna i ärendet framgår att uttalandet om att A känt sig lurad av YPG var felaktigt och i inslaget klockan 18.30 korrigerade SVT reporterns uttalande i tidigare reportage. I påannonseringen till samtliga inslag sades dock att A blivit lockad och lurad av YPG. Det innebar därmed en brist i förhållande till kravet på saklighet. Mot bakgrund av vad A själv berättade i inslagen, att han tänkt åka ner för att utföra humanitärt arbete men i stället skulle skickas ut i kriget, anser nämnden att bristen inte var av sådan betydelse att inslaget strider mot kravet på saklighet.

***Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm***

***E-post: [programetik@svt.se](mailto:programetik@svt.se), Tel: 08-784 56 78***

***Om du fått detta infobrev står du även på e-postlistan för nästa.***

***Nya SVT-prenumeranter kan anmäla sig till [programetik@svt.se](mailto:programetik@svt.se)!***